

Capitolul V. Ecoturismul

5.1. Turismul în arii protejate în lume.

Spațiile naturale protejate, prin valențele lor estetice, recreative, educaționale, științifice, se constituie ca obiective turistice deosebit de atractive, unele cu caracter de unicat pe plan internațional.

Valorificarea lor turistică îmbracă forme diferite, complexe. Ea trebuie să țină cont de structura ariei protejate, de obiectivele de management, de varietatea resurselor etc. Sistematizarea acestor areale variază de la o țară la alta, așa cum diferă și echipamentele turistice de la un parc la altul.

Dotările turistice cuprind în general echipamente de cazare diverse (terenuri de campare, corturi, cabane, refugii, vile, hoteluri, tabere de tineret, sate de vacanță etc.), unități de alimentație, instalații sportive, trasee de plimbare, de călărie, poteci, centre de informare, muzee sau săli de expoziții ș.a. Toate trebuie să fie concepute astfel încât să nu se depășească nivelul suportabilității ecologice, să fie satisfăcute nevoile turiștilor, să se asigure realizarea obiectivelor de management.

Se consideră că activitățile recreative ce pot fi dezvoltate în interiorul ariilor protejate sunt:

- studierea naturii, florei și faunei;
- fotografierea, pictura peisajelor;
- drumeții montane;
- alpinism;
- speologie;
- practicarea scufundărilor;
- plimbări pe jos sau, iarna, cu schiurile;
- ciclism și canotaj;
- vizite la obiective culturale, istorice și etnografice;
- cunoașterea și învățarea unor meșteșuguri tradiționale;
- vizitarea ecomuzeelor din incinta zonelor protejate;

- vizionarea de filme, consultarea de materiale documentare, științifice despre zonele protejate în cadrul centrelor de primire a turiștilor.

Fiecare arie protejată destinată recreării își stabilește propriile reguli de comportament pentru vizitatori. De exemplu, numeroase parcuri naționale interzic pătrunderea autoturismelor, deplasarea făcându-se numai cu mijloace de transport ecologice (electrice, biciclete, aeroplane, deltaplane, bărci cu vâsle, trăsuri etc.) aflate în proprietatea administrației parcului. De asemenea, regulile se pot referi la depozitarea deșeurilor, la impunerea unor trasee, la mărimea grupurilor, la nivelul zgomotelor, la hrănirea animalelor, culegerea de "amintiri naturale" etc.

Experiența turismului în ariile protejate este deja vastă, începând cu anul 1872, când a fost creat primul parc național din lume și anume Yellowstone, în SUA, creat ca "loc de destindere în folosul și spre bucuria poporului".

Câteva evaluări cantitative

Baza de date a ariilor protejate realizată de către World Conservation Monitoring Centre conține 30.361 de înregistrări de arii protejate recunoscute de către UICSI, 13.915 de înregistrări ale unor arii care nu sunt recunoscute de către UICN și alte 16.288 de arii protejate care au un statut incert. Baza de date se actualizează periodic, la aproximativ fiecare trei ani, pentru a asigura realizarea unei noi ediții a Listei cu Arii Protejate a Națiunilor Unite.

Prin integrarea datelor specifice acestui număr impresionant de arii protejate a rezultat următoarea situație, care, în limita erorilor acceptate, definește într-o anumită măsură situația ariilor protejate la nivel global.

Arii protejate în lume, după categoriile UICN

Tabelul Nr. 31.

Categoriile UICN	Număr	Pondere (%)	Total suprafață (kmp)	Pondere (%)	Suprafață medie (kmp)	Pondere în total suprafață terestră (%)
1.a.Rezervație naturală	4.395	14	982.487	7	224	0,66
1.b.Sălbăticie	806	3	940.344	7	1.167	0,63
2. Parc național	3.386	11	4.000.825	30	1.182	2,67
3. Monument natural	2.122	7	193.022	1	91	0,13
4. Arie de gestionare a habitatelor	11.171	37	2.460.283	19	220	1,64
5.Peisaj terestru/marin protejat	5.584	18	1.067.118	8	191	0,71
6. Arie protejată cu resurse gestionate	2.897	10	3.601.447	27	1.243	2,4
TOTAL	30.361	100	13.245.528	100	436	8,84

Rețeaua mondială a ariilor protejate cuprinde 30.361 de arii protejate care se întind pe o suprafață de 13.245.528 km², reprezentând 8,84% din suprafața terestră a globului. Aceasta rețea a ariilor protejate pare a fi foarte întinsă, dintr-o perspectivă globală, însă are foarte multe goluri la nivel național.

Ariile protejate sunt considerate adesea insule naturale într-un ocean al dezvoltării, astfel că, cu cât acestea au o suprafață mai mare, cu atât ele conservă elemente de biodiversitate.

Tendențele mai recente din turismul internațional arată o piață a ecoturismului în creștere, mai ales în America de Nord, Europa și Asia. Pornind de la dimensiunile pieței potențiale, problema cheie devine furnizarea de produse ecoturistice care să răspundă nevoilor pieței și care, în același timp, să aibă un impact economic și asupra mediului pozitiv.

Experiența internațională ne oferă numeroase exemple de acțiuni ale operatorilor din industria turistică, menite să răspundă cerințelor ecoturisților potențiali. Sunt cunoscute, în acest sens, laudabilele inițiative materializate în modelul Blue Flag (Steagul Albastru) și Green Flag internațional (GFI) - Steagul Verde. Obiectivele acestora sunt în principal de a lucra în asociere cu organizațiile din industria

turismului în scopul aducerii de îmbunătățiri mediului înconjurător. Sunt verificate din punct de vedere ecologic produsele turistice oferite, organizatorii și gazdele vacanțelor ecologice.

Analiza ia în calcul criteriile ale turismului durabil, din rândul cărora enumerăm :

- atenția acordată peisajului, vieții sălbatice și moștenirii culturale ;
- eficiența;
- depozitarea și reciclarea deșeurilor ;
- interacțiunea cu comunitățile locale prin prisma bunurilor și serviciilor;
- clădiri de arhitectură din care să reiasă ideea de conservare a mediului.

În replica celor două mișcări ce își au originile în America și Asia, în Europa s-a alăturat inițiativei GFI - Asociația Touroperatorilor Independenți (AITO). AITO susține legătura dintre mediu și economie, membrii asociației realizând că a sosit momentul protejării resurselor pe care se bazează afacerile lor. Neconservarea destinațiilor turistice conduce la ruina lor și în mod implicit la dispariția turiștilor.

Touroperatorii au sesizat creșterea interesului pentru ecoturism și au încercat să promoveze produse turistice „eco” precum:

- ◆ ecotour (eco-călătorie);
 - ◆ ecotravel (excursie ecologică);
 - ◆ ecovacation (ecovacanță);
 - ◆ ecoadventures (aventuri ecologice);
 - ◆ ecocruise (ecocroaziere);
 - ◆ ecosafari;
 - ◆ ecoexpedition (expediții ecologice);
 - ◆ chiar ecoturism.
-
- Valorificarea turistică a ariilor protejate îmbracă forme diferite, complexe. Ea trebuie să țină cont de structura ariei protejate, de obiectivele de management, de varietatea

resurselor etc. Sistematizarea acestor areale variază de la o țară la alta, așa cum diferă și echipamentele turistice de la un parc la altul.

- Se consideră că activitățile recreaționale ce pot fi dezvoltate în interiorul ariilor protejate sunt: studierea naturii, florei și faunei; fotografierea, pictura peisajelor; drumeții montane; alpinism; speologie; practicarea scufundărilor; plimbări pe jos sau, iarna, cu schiurile; ciclism și canotaj; vizite la obiective culturale, istorice și etnografice; cunoașterea și învățarea unor meșteșuguri tradiționale; vizitarea ecomuzeelor din incinta zonelor protejate; vizionarea de filme, consultarea de materiale documentare, științifice despre zonele protejate în cadrul centrelor de primire a turiștilor.
- Fiecare arie protejată destinată recreerii își stabilește propriile reguli de comportament pentru vizitatori.
- Tendințele mai recente din turismul internațional arată o piață a ecoturismului în creștere, mai ales în America de Nord, Europa și Asia. Pornind de la dimensiunile pieței potențiale, problema cheie devine furnizarea de produse ecoturistice care să răspundă nevoilor pieței și care, în același timp, să aibă un impact economic și asupra mediului pozitiv.
- În România, ariile naturale protejate dețin doar 5% din suprafața țării.

Tipuri și forme de turism ce pot fi practicate în perimetrul parcurilor naționale și naturale din județul Caraș-Severin și Vârșeț:

- Ecoturismul;
- Turismul itinerant cu valențe culturale;
- Turismul științific;
- Turismul industrial;
- Turismul sportiv;
- Turismul curativ;
- Croaziere (P.N. Porțile de Fier);
- Turismul etnic;
- Turismul transfrontalier;
- Sporturi nautice;

- Turismul de week-end;
- Turismul viticol;
- Turismul de reuniuni și congrese;
- Turismul de aventură;
- Turismul religios, de pelerinaj, ecumenic;
- Agrement nautic;
- Pescuit sportiv.

5.2. Ariile protejate-dimensiune și unități de cazare.

Tabel nr. 32.

Parcuri Naționale	Hectare	Unități de cazare în ariile protejate	Unități de cazare în localitate
Valea Cernei-Domogled	60.100	39	3
Semenic-Cheile Carașului	36.665	3	13
Cheile nerei-Beușnița	37.100	1	8
Parcuri Naturale			
Porțile de Fier	115.655	18	15

Sursa: Romsilva și ANT

Ariile protejate – Centre de informare și estimarea numărului de vizitatori

Tabelul nr. 33.

Activități și atracții curente și propuse oferite în parcurile naționale și naturale	Estimarea numărului de vizitatori	Sursa: Romsilva și ANT.	
		Centre de informare	Puncte de informare
Parcuri Naționale			
Valea Cernei-Domogled	12.000	1	1
Semenic-Cheile Carașului	13.000	0	1
Cheile Nerei-Beușnița	7.000	0	0
Parc Natural			
Porțile de Fier	10.000	0	5

Denumirea parcului X - existent P - propus	Alpinism	Ciclism	Speologie	Trasee montane	Pescuit	Sporturi nautice	Schi	Schi fond	Științific	Mountain biking	Atracții culturale	Ornitologie	Observarea animalelor	Turism, ecoturism
Parcuri naționale														
Domogled- Valea Cernei	P	P	P	X		X			P	P	P	P	P	
Semenic- Cheile Carașului	P	P	X	X		P	X	P	P	X	P	P	P	
Cheile Nerei- Beușnița	X	P	X	X	P	P			X	P		X	P	P
Parcuri naturale														
Porțile de Fier		X	X	X	X	P			P	P	X	P	P	P

Sursa: Romsilva și ANT.

5.3. Drumeții.

Trasee montane în parcurile și rezervațiile naturale

Tabel nr. 34.

Parcuri naționale	Trasee marcate
Domogled-Valea Cernei	35
Retezat	20
Semenic-Cheile Carașului	9
Cheile Nerei Beușnița	10
Parcul natural	
Porțile de Fier	15

Sursa: Romsilva

În parcurile naționale și naturale din România, există peste 340 de trasee marcate, iar în Vârșeț – 89 de trasee turistice, adică 26,1% din totalul traseelor turistice.

Trasee turistice în Parcul Național Semenic – Cheile Carașului

Tabel nr. 35.

COD	MARCA J	KM	ÎN PARC	STAREA	DESCRIERE	UNITĂȚI ADMINISTRATIV TERITORIALE
Bandă roșie	arbori	58,4	20,0	N	Lacul Secu- Borlovenii Vechi	Reșița, Brebu Nou, Teregova, Prigor
Bandă albastră	arbori	38,8	35,5	S	Reșița-Cărbunari	Reșița, Carașova, Anina
Cruce roșie	arbori	10,7	10,7	S	Comarnic-Semenic	Carașova, Văliug
Cruce galbenă	arbori	3,5	1,0	S	Carașova-Gârliște	Carașova, Goruia
Cruce albastră	arbori	1,3	1,3	S	Dl. Certej-Șaua-Cioaca Mare	Reșița
Triunghi roșu	arbori	3,0	3,0	S	Crucea Iabalcei-Prolaz	Carașova
Triunghi albastru	arbori	9,2	9,2	S	Carașova-Comarnic (Cheile Carașului)	Carașova
Punct roșu	arbori	12,1	9,5	S	Anina-Gârliște	Anina, Carașova, Goruia
Punct albastru	arbori	12,5	12,5	S	Cuptoare-Semenic	Reșița, Văliug
TOTAL		149,5	102,7			

Nota: B=bun(ă); S=satisfăcător; N=nesatisfăcător; I=inexistent; P=parțial; T=total

Sursa: Administrația Parcului Național Semenic – Cheile Carașului.

Trasee turistice în Parcul Național Domogled-Valea Cernei

Tabel nr. 36.

Nr. Traseu	Nume traseu	Tip marcaj	Lungimea traseului (Km)	Diferență de nivel	Obiective
1	Pecinișca - Creasta	cruce galbenă	4.8	640	Cheile Pecinișca, P. Ungurului , P. de la Ponorul Pecinișca, moara cu apă
2	Poiana Padesului - Vf. Paltina	bandă roșie	73.5	1240	Păduri de foioase și rășinoase, punct de belvedere, pereți abrupti, grohotișuri, lapiezuri
3	Valea Feregari - Vf. Domogled – Băile-Herculane	bandă galbenă	4.6	880	Pereți abrupti, lapiezuri, păduri de pin, punct de belvedere
4	Cabana Musuroane - Vf. Domogled	triunghi roșu	1.9	170	Păduri de pin, punct de belvedere
5	Valea Jeterau - Cabana Musuroane	bandă albastră	3.2	420	Fenomene carstice, păduri de pin
6	Pecinișca - Obârșia Rucar	punct roșu	5.4	770	Fenomene carstice, păduri de pin
7	7 Izvoare -Cascada Cociu	punct roșu	1.4	280	Cascada Codului
8	7 Izvoare - Creasta Munților Mehedinți	triunghi albastru	4.8	880	Fenomene carstice, păduri de pin
9	Uzina Electrica - Podeni	banda galbenă	9.6	890	Fenomene carstice, păduri de pin
10	Valea Șaua Padina	punct albastru	1.2	490	Fenomene carstice, păduri de pin
11	Izvorul Jeterau - Vf. Suscu	triunghi albastru	1.6	460	Fenomene carstice, păduri de pin
12	Creasta Munților Mehedinți satul Gornenti	triunghi albastru	4.2	370	Punct de belvedere, sălașe
13	Pensiunea Dumbrava satul Costesti	cruce albastră	9.6	770	Cheile Tâsnei, moară de apă, sălașe
14	Cheile Tâsnei - Vf. Iul				
15	Cerna Sat - satul Closani	triunghi roșu	15.3	640	Pereți abrupti, peșteri, izvoare, ponoare, mori de apă, sălașe
16	Obârșia Closani	punct galben	8.1	670	Fenomene carstice, sălașe

17	Poiana Musuroane - creasta Munților Mehediniți	nemarcant	1.6	70	Poieni, pădure de fag
18	Cheile Tosnei -Cheile Tâmnei	punct galben	9.0	880	Fenomene carstice, pădure de fag, punct de belvedere
19	Crovul Mare - sat Izvornu	cruce roșie	5.0	730	Fenomene carstice, pădure de fag, punct de belvedere, stâne, sălașe
20	Gara Băile Herculane -Cabana Buta	bandă roșie	83.5	2090	Păduri de foioase și rășinoase, punct de belvedere, stâne, fenomene carstice
21	Cerna Sat -Vârful Godeanu	bandă galbenă	14.8	1230	Păduri de fag, pășuni, stâne
22	Băile Herculane (canton Zăvoi) -Poiana cu Periu	punct galben	2.9	520	Păduri de fag, puncte de belvedere (foișorul verde)
23	Capela Catolica -Poiana cu Perl	triunghi albastru	2.3	470	Păduri de fag, puncte de belvedere (foișorul roșu), fenomene carstice
24	Platou Coronini -Izvorul Munk	punct albastru	1.4	280	Păduri de fag, puncte de belvedere (foișorul galben), pereți abrupti, Izvoare
25	Strand 7 Izvoare - Bolvasnita	cruce roșie	5-6	530	Pădure de pin, fenomene carstice
26	Podul Tasnei -Pârâul Iuta	punct albastru	16.8	980	Cheile Prisăcina, peșteri, cătunul Prisăcina, sălașe
27	Coada lacului de acumulare Gena -Poiana	cruce roșie	3.9	770	Cascada Vânturătoarea, pereți abrupti, peșteri, pădure de pin.
28	Cheile Bobotului -Vf. Vlăsca Mare	triunghi albastru	7.5	1120	Cheile Bobotului, peșteri, păduri de pin și fag. punct de belvedere
29	Lacul de acumulare Iovanu -Vf. Paltina	punct roșu	9.3	1270	Izbucul Cernei, pereți abrupti, peșteri, mori de apă, păduri de foioase și rășinoase, stâne

5.4 Geoturism.

National Geographic a creat conceptul de „geoturism” pentru a defini „tipul de turism care susține sau accentuează caracterul geografic al unui loc - mediul său, cultura, aspectul, patrimoniul, și bunăstarea rezidenților". **Geoturismul** își propune să păstreze destinațiile intacte pentru generațiile viitoare, să conserve resursele, să respecte cultura și tradițiile locale, și vizează calitatea și nu cantitatea vizitatorilor. Ca și ecoturismul, veniturile din turism pot promova conservarea - extinzând acest principiu dincolo de călătoriile în natură pentru a observa aspectele legate de cultură și istorie: toate elementele distinctive care dau caracterul și farmecul locului. Geoturismul creează de asemenea relații de parteneriat turistic bazat pe comunitate ceea ce accentuează beneficiile economice și sociale ale destinației.

Geoturismul este prin urmare mai amplu decât definiția mai restrictivă a „ecoturismului" deoarece include atât oamenii cât și mediul acestora. Acest lucru se reflectă în gama de **resurse** pentru geoturism:

- flora și fauna;
- patrimoniul;
- panoramele
- arhitectura tradițională

- meșteșugurile locale
- artele
- bucătăria și
- dansul.

Acestea reprezintă o aplicare mai largă a termenului mai comun de ecoturism.

5.5. Axele planului de management în siturile arealelor protejate.

Menținerea identității spațiului rural din arealul siturilor parcurilor naționale și naturale între realitate și necesitate.

Principala funcție a teritoriului parcurilor naționale și naturale trebuie să rămână însă cea de conservare.

Festivalul Pinul negru de Banat organizat în trei ediții consecutive a avut cel mai mare impact asupra publicului și a reușit să creeze o nouă emblemă a zonei cu:

- Integrarea arealelor protejate bilaterale (transfrontaliere) din cele două țări în Rețeaua Europeană Natura 2000.
- Monitorizarea și controlul fluxurilor de turiști și a impactului provocat de aceștia.
- Situl parcurilor naturale, naționale și a arealelor protejate – spațiu de educație ecologică.
- Reconstrucția ecologică în arealele protejate și în vecinătatea acestora (zonele tampon).